

Debat a bat

p **Plans de treball amb joves infractors**



Generalitat de Catalunya
**Centre d'Estudis Jurídics
i Formació Especialitzada**

Avis legal

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets (Generalitat de Catalunya. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada). La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/legalcode.ca>.

Resum de la llicència:

<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/deed.ca>

El Centre d'estudis Jurídics i Formació Especialitzada ha editat aquest document respectant el text original dels autors.

Les idees i opinions expressades en el document són de responsabilitat exclusiva dels autors, i no s'identifiquen necessàriament amb les del Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Índex

Introducció	3
Justificació	5
Objectius.....	7
Metodologia	8
Desenvolupament de la tasca i resultats	10
<i>Bloc 1: Descripció del cas</i>	12
<i>Bloc 2: Síntesi valorativa</i>	15
<i>Bloc 3: Pla d'intervenció –indicadors d'avaluació</i>	17
<i>Bloc 4: Altres requeriments</i>	23
Recomanacions per a l'estructura dels informes.....	24
Conclusions i propostes.....	26
Annex 1.....	27
Annex 2.....	28

Introducció

El Projecte de gestió del risc amb joves infractors, impulsat per la Direcció General de Justícia Juvenil (tal com s'anomenava en aquells moments), es va iniciar l'any 2005, segons un pla de consecutives fases d'implantació.

Es va començar per fer una prospecció de la metodologia d'avaluació dels joves que empraven en aquell moment els professionals. Tot seguit, es va implantar en fase pilot l'ús del SAVRY (*structured assessment violence risk in youth*), per testar el projecte a petita escala y per dissenyar el model d'implementació general, tenint en compte el marc legal i les consideracions pràctiques dels professionals. Alhora, es va construir la base de dades, integrada al sistema informàtic de justícia juvenil, incorporant-hi les millores derivades de la progressiva posada en pràctica de l'instrument.

De manera paral·lela a aquest procés, es va fer l'estudi de validació del SAVRY amb una mostra representativa de la població de justícia juvenil de Catalunya, que, juntament amb les anàlisis de reincidència, van demostrar que el SAVRY és un instrument vàlid, fiable i potent per a la predicció de la delinqüència juvenil, violenta i no violenta.

En l'etapa d'octubre de 2007 a desembre de 2008 es van formar tots els professionals implicats en l'avaluació dels joves infractors: 33 equips, que suposaren 227 professionals formats el 2007, i 257 professionals més el 2008.

Una vegada conculsa la implantació de la part *avaluadora* del projecte, calia prosseguir amb el disseny de les propostes d'intervenció que es deriven d'aquesta primera aproximació diagnòstica al cas. En conseqüència, la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil, juntament amb el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, van engegar l'any 2012 la formació de tots els professionals que tractaven directament amb joves en l'*Elaboració de plans de treball* formant un total de 95 professionals dels equips de medi obert i dels centres educatius i 38 coordinadors d'aquests.

En el sí de la formació es van identificar algunes dificultats significatives que complicaven molt la redacció dels plans de treball, impeding en gran mesura que resultessin realment útils. En concret, es va posar de manifest que les indicacions per a l'elaboració dels plans de treball eren molt imprecises i donaven peu a multiplicitat d'interpretacions subjectives entre els professionals i/o entre els diferents equips. S'anava intuïnt que l'instrument de planificació, tal com estava plantejat, no complia adequadament la seva funció.

La formació que es va fer específicament amb els coordinadors, tant dels centres com de medi obert, es va convertir en un espai de treball cooperatiu on es van identificar tot un seguit de problemes que recomanaven una revisió de la part específica d'elaboració del pla de treball.

Es va posar en evidència que entre els professionals hi havia diferents nivells d'aprofundiment en el protocol per a l'elaboració del Programa de tractament individualitzat (PTI) o del Model individualitzat d'intervenció (MII) per a les mesures d'internament, o del Programa individualitzat d'execució (PIE) per a les mesures de medi obert, i que el resultat tenia una gran diversitat d'interpretacions en el moment d'elaborar-los i els corresponents informes de seguiment.

Una part de les dificultats detectades està directament relacionada amb els diferents apartats, sovint similars o susceptibles d'interpretació, que formen part de l'estructura dels PTI, MII o PIE, com s'analitzarà a l'apartat següent.

Partint d'aquestes evidències, el treball desenvolupat al llarg de les formacions va permetre el següent:

- En primer lloc, identificar i concretar els errors més comuns en l'elaboració dels plans d'intervenció inclosos als PTI, MII o PIE de cada menor i jove, i proposar maneres de millorar-los.
- En segon lloc, identificar els aspectes crítics de l'estructura del PTI, MII o PIE que generen desacord o interpretacions múltiples entre els professionals.

En resum, es va arribar a una sèrie d'acords sobre recomanacions d'ús i interpretació dels enunciats dels diferents apartats per a cada un dels informes (PTI, MII i PIE), recollits als protocols per a la gestió del risc de centres i de medi obert mentre que no se'n faci una revisió (la darrera actualització és de gener de 2012), i se'n va redactar una proposta a la DGEPCJJ, qui va entendre la necessitat de constituir un grup de treball amb el format de *Debat a bat*, amb la missió de revisar l'estructura actual dels PTI, MII i PIE.

El document resultant d'aquest procés és el treball que ara es presenta, i ha suposat una millora de la formació dels equips que encara no han efectuat el curs d'*Elaboració de plans de treball amb joves infractors*, i alhora la realització d'uns mòduls d'actualització breus, per a aquells que ja van ser formats durant l'any 2012.

Justificació

Els punts més destacables que han motivat el treball de revisió, reflexió, anàlisi i proposta de millores en el si del grup de treball del *Debat a bat* ha tingut en compte els aspectes següents:

- Hi ha una **barreja de funcions** dels PTI, MII i PIE. Ara per ara, han de servir per estructurar de manera adequada la mesura específica que ha de complir el menor o jove i de quina manera resulta més adient (pla d'intervenció amb els corresponents objectius individualitzats) i, alhora, han d'orientar als professionals responsables del cas en la seqüència de la seva acció per desenvolupar, amb coherència, el treball individualitzat amb el menor o jove. A partir d'aquí, tant en el moment inicial de la mesura (PTI, MII o PIE que requereix de l'aprovació judicial) com en els corresponents períodes de seguiment (informes de seguiment), han de servir per informar el jutge de les accions que s'estan duent a terme amb aquell menor o jove i de quina és la seva evolució. Perquè sigui possible que els PTI, MII i PIE puguin complir aquestes tres funcions, és important que l'estructura prevista per aquests documents i la informació que es faci constar a cada un dels apartats faciliti la integració d'aquestes tres parts i, consegüentment, la coherència interna. Com en el context de compliment judicial en el qual es treballa fa que predomini la part més relacionada amb la informació al jutge, és important no deixar de banda les altres parts, més directament relacionades amb el pla d'intervenció del menor o jove. Això planteja la importància de diferenciar entre allò necessari per al treball del cas (pla d'intervenció i la seva concreció individualitzada, amb aspectes molt concrets recollits com a instrument intern de treball) i allò necessari com a requeriment judicial i en relació amb el que s'ha treballat del cas (aprovació del PTI, MII o PIE i els corresponents informes de seguiment).
- Manca d'alguns elements bàsics del procés de planificació. Un dels elements bàsics de qualsevol procés planificador són els **indicadors d'avaluació**. Des del punt de vista de la intervenció educativa, tal com s'estructuren els apartats dels PTI/MI/PIE, hi ha un clar predomini de la part descriptiva i diagnòstica, el que implica que alguns aspectes de la planificació educativa (metodologia i continguts) i, especialment, de la formulació dels criteris d'aplicació i de l'estructura de l'avaluació, es recullen de manera generalitzada (poca concreció). L'absència d'un treball sistemàtic d'aquestes parts pot arribar a invalidar el diagnòstic inicial o, si més no, impedeix que les diferents tasques que s'estan desenvolupant s'entenguin de manera coherent amb les necessitats o dificultats exposades a la part descriptiva, i que realment responguin a les necessitats detectades.
- Hi ha problemes importants de **caràcter formal** en la redacció d'objectius i la diferenciació dels diferents elements que constitueixen una planificació: objectius, continguts de treball, resultats esperats, metodologia, activitats, sistemes d'avaluació, etc. De la mateixa manera que en el punt anterior, la dificultat per a la concreció d'objectius que, a més a més, siguin avaluable, dificulta la **coherència** interna entre els diferents apartats, el que genera sovint en la persona que ho llegeix, sensació de confusió.
- Tendència a fer **redaccions molt generalistes**. La descripció d'idees de manera general, poc precisa, genera indefinició, el que resulta poc útil a l'hora d'il·lustrar amb claredat la feina que s'està fent en cada cas. A més a més, sovint una part important d'informació rellevant per al cas concret, queda implícita, és a dir, no s'explicita i es recull per escrit, per la qual cosa no es veu en els plans de treball. Els continguts de treball, els indicadors d'avaluació i/o evidències i la definició de resultats d'aprenentatge o canvis esperats després de la intervenció queden

excessivament oberts, propiciant novament la tendència a la indefinició i a la redacció imprecisa i generalista.

- Cal clarificar quina és la funció dels professionals del sistema i com ha de ser la tasca que es desenvolupa i el recull de la informació que se'n desprèn (informes, per exemple). Conviuen conjuntament l'**encàrrec** explícit al professional (l'avaluació del risc) i altres supòsits implícits que tenen a veure amb allò que cada professional considera que ha de treballar i, per tant, la informació que ha de recollir i allò que posteriorment haurà d'informar. Per això és important recordar què s'espera específicament de la tasca del professional, quina és la part relacionada directament amb les seves responsabilitats (quin és l'encàrrec concret).
- Cal clarificar l'ús de la informació que es registra en els diferents apartats de l'**aplicació informàtica** de l'avaluació del risc (PGRR-SAVRY). Aquesta informació ha de ser una bona guia de treball per al professional, fent explícit allò que sovint és implícit. En aquest sentit, ha d'evidenciar de manera precisa les tasques que cal plantejar al menor o jove, a partir del resultat de l'avaluació del risc, així com quins seran els elements que permetran fer un bon seguiment del cas. A més a més, tota la informació que aporta l'avaluació del risc, així com altra informació important per al cas de la qual es disposi, ha de permetre elaborar els informes de seguiment que serveixen per donar compte, de manera clara i breu, de l'evolució del cas i del risc de reincidència (important la referència a la valoració del risc inicial i la darrera valoració del risc i els possibles canvis).
- Un interrogant recurrent és si el PTI/MII/PIE i l'**informe** al jutge són la mateixa cosa o, amb unes altres paraules, si la informació que s'ha de recollir en el PTI/MII/PIE ha de ser només aquella que ha d'aparèixer en l'informe. Sembla que hi ha hagut una tendència cap a aquesta darrera opció, i això explica en part la feblesa a l'hora de desenvolupar la part educativa dels PTI/MII/PIE. En qualsevol cas, la idea principal que es desprèn és que cal diferenciar clarament entre la informació necessària per fer un bon seguiment del cas, de la informació necessària per fer un bon informe que posteriorment s'ha de lliurar al jutge. En qualsevol cas, es necessari fer la diferenciació entre el PTI/MII/PIE com a instrument intern de treball de l'informe de seguiment sobre aquest treball, que també s'ha de lliurar al jutge.

Objectius

A partir de totes les idees exposades anteriorment, el grup de treball ha estat treballant amb els objectius següents:

1. Organitzar i estructurar la informació que han de contenir les diferents unitats de planificació del PTI/MII/PIE.
2. Establir de manera diferenciada la informació que s'ha de posar a la base de dades SIJJ i la que s'ha de fer constar als informes elevats a instàncies judicials.
3. Definir operativament i homogeneïtzar conceptes teòrics i pràctics substancials en la planificació de la intervenció amb els joves infractors (crear un llenguatge comú).
4. Fonamentar el disseny, la temporalització i l'avaluació dels plans d'intervenció inclosos als PTI/MII/PIE, a partir d'una metodologia comuna de treball.
5. Dotar de coherència interna els PTI/MII/PIE.
6. Determinar els aspectes formals necessaris en la redacció dels PTI/MII/PIE.

Metodologia

Com s'ha exposat en la introducció, dels diferents grups que van rebre formació l'any 2012, va sorgir la necessitat d'una revisió de la metodologia aplicada i del marc teòric que la fonamenta i es va arribar a una sèrie d'acords sobre com utilitzar i interpretar els enunciats dels apartats del protocol, mentre no se'n fes una revisió en profunditat. El treball desenvolupat al llarg d'aquestes sessions formatives va permetre el següent:

- En primer lloc, identificar i concretar els errors més comuns en l'elaboració dels plans d'intervenció inclosos als PTI, MII o PIE de cada menor i jove, i proposar-ne formes de millora.
- En segon lloc, identificar els aspectes crítics de l'estructura del PTI, MII o PIE que generen desacord o interpretacions múltiples entre els professionals.

Aquest document es va elevar a la DGEPCJJ, i es va entendre la necessitat de constituir un grup de treball que pogués aprofundir en aquestes qüestions, amb el format de *Debat a bat* i amb la missió de revisar l'estructura actual del PTI/II/PIE.

El format *Debat a bat* es configura com un espai de debat i de treball on s'analitza la praxi professional entorn a la temàtica descrita, per tal d'establir una metodologia de treball consensuada entre els agents implicats i adaptada a la situació actual de la població destinatària i al marc legal i normatiu.

Aquest espai pretén generar un marc de debat fonamentat en l'experiència i en els coneixements dels professionals que integren el grup de treball, de manera el grup de treball en va conformar tenint en compte l'adequada representació de tots els sectors implicats: professionals de centres educatius, de medi obert i dels serveis centrals.

El grup ha comptat amb l'assessorament expert de Jesús Vilar, que va ser el docent en la formació dirigida *Plans de treball amb joves infractors*, el 2012. Ell ha aportat al grup materials, ha resolt dubtes, ha proposat models, ha aportat dades i ha dinamitzat el treball del grup. Així mateix, ha participat directament en la redacció d'aquest document, recollint les aportacions dels participants.

L'estratègia de treball que el grup ha utilitzat per reelaborar l'estructura per a la planificació individual i potenciar el desenvolupament del pla d'intervenció, ha estat la d'anar analitzant els diferents models que el protocol d'aplicació del programa de gestió del risc (PGRR-SAVRY) planteja per recollir la informació escrita de cada menor i jove en relació amb la mesura imposada (PTI, MII, PIE i informes de seguiment). A partir d'aquí, ha resultat molt valuosa l'aportació feta pels coordinadors, tant de centres com dels equips de medi obert, en relació amb la supervisió de les dificultats que plantegen en el moment de l'elaboració els professionals dels equips corresponents. En aquest sentit, les aportacions del grup van permetre iniciar la discussió sobre la millor manera d'enfocar aquestes dificultats, relacionant-ho directament amb els objectius del grup anteriorment especificats. Es van tenir en compte les idees següents:

- Cal augmentar l'exactitud del disseny i superar la tendència al diagnòstic permanent.
- És convenient simplificar alguns apartats més descriptius i posar més èmfasi en l'explicitació dels processos d'intervenció i d'avaluació.

- És necessari assegurar l'ordre i la coherència interna entre les diferents parts de la planificació.
- És imprescindible disposar d'informació exacta i sistematitzada per avaluar-ne els processos.
- Cal aprofitar el potencial de la base de dades per incloure informació significativa que ajudi a fer informes més precisos i a tenir recollida la informació rellevant i imprescindible per al treball dels professionals amb el cas.

El resultat obtinguts en el grup de *Debat a bat*, han comptat amb la necessària supervisió i vistiplau dels responsables de la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil, i aquest material ha de servir d'eina de treball directe per a la resta de professionals del col·lectiu.

A continuació es presenta el document resultant d'aquest procés, que recull les propostes de millora quant a l'elaboració de documents fonamentals en el compliment de la mesura d'un menor i jove i, per tant, del seu pla d'intervenció i posterior avaluació associada al seguiment.

Desenvolupament de la tasca i resultats

Tal com ja s'ha anat especificant en els apartats anteriors, la primera constatació a l'hora d'iniciar el treball va ser que, tant en un dels instruments utilitzats per a la recollida de dades (SAVRY), com en l'estructura d'informe que s'elabora posteriorment, hi ha un predomini molt gran del diagnòstic i la descripció del cas, mentre que la part referida pròpiament a la proposta d'intervenció té una presència molt reduïda.

Aquesta estructura dificulta el desenvolupament necessari de propostes educatives. Així doncs, atesa la necessitat evident d'aprofundir i desenvolupar l'estructura específica de la part d'intervenció, era convenient fer una redistribució dels apartats de forma més equilibrada, amb la finalitat de fer molt més visible tant la proposta concreta del pla d'intervenció com els criteris d'avaluació, especialment la part de la *síntesi avaluadora*, elements bàsics per a l'elaboració posterior dels informes de seguiment.

En l'estructura d'organització de la informació i d'elaboració d'informes (referència als models dels respectius protocols d'aplicació del programa de gestió del risc (PGRR-SAVRY), la proposta de pla d'intervenció amb el menor o jove és el darrer punt dins d'una organització de la informació molt descriptiva.

A la proposta resultat del treball del grup la informació s'organitza a partir de quatre grans blocs molt més equilibrats entre els quals pel que fa al contingut (implica tant la concreció de les idees com l'extensió que n'ocupa cada una de les parts), que són els que, d'una manera o una altra, apareixen habitualment en qualsevol disseny socioeducatiu. Les parts que la configuren són les següents:

1. En primer lloc el **bloc descriptiu**, que correspondria al diagnòstic en el sentit més clàssic.
2. En segon lloc, la **síntesi valorativa**, que tanca el diagnòstic des d'una perspectiva del pronòstic o d'allò que serà imprescindible treballar partint de les possibilitats reals (temps de la mesura, recursos, etc.) i enllaça amb la proposta d'intervenció.
3. En tercer lloc s'obre el bloc on es desenvolupa, de manera exhaustiva, el **pla d'intervenció**. Encara que en la bibliografia habitual sobre disseny es diferencia el que és pròpiament planificació, implementació o aplicació i avaluació, en aquest cas hem integrat aquests tres aspectes en forma de subapartats dins del mateix bloc, amb la voluntat de facilitar la feina dels professionals.
4. Finalment, es proposa un darrer apartat per a **altres requeriments**, on es poden indicar aquells aspectes específics, tant de medi obert com de centres educatius, que han d'estar recollits en els informes.

A continuació es presenta gràficament l'estructura general de la nova proposta i seguidament es desenvolupen detalladament cadascuna de les parts que la configuren. A la banda esquerra es mostren els enunciats de cadascun dels ítems d'informació que han d'aparèixer dins de cada bloc; a la part dreta es fa una breu descripció que inclou orientacions i aclariments que serveixin per evitar interpretacions ambigües i/o poc subjectives d'alguns enunciats i que intenten determinar què cal posar en aquell bloc.

Es proposa que aquests descriptors siguin informacions que han de quedar recollides a les bases de dades utilitzades per justícia juvenil (on s'introdueix la informació relacionada amb la gestió del risc), amb un possible format de *finestres* que el

professional pugui obrir si les necessita i per tenir clara la referència del moment del procés de planificació en què es troba.

En la taula següent es pot veure la proposta d'estructura per a la planificació individual.

1. Descripció	
1.0. Fonts d'informació i mètode de treball seguit per elaborar l'informe	Explicació breu de metodologia que s'ha seguit per elaborar el PTI/MII/PIE i cita de les fonts d'informació.
1.1. Situació judicial	Referència a mesures executades, en execució o pendents d'executar, causes en instrucció, etc.
1.2. Situació familiar	Composició familiar i nucli de convivència.
1.3. Situació personal	Característiques personals i situació educativa/laboral.
1.4. Entorn social	Entorn de residència, grup d'iguals, suport social...
1.5. Altres circumstàncies rellevants	Riscs complementaris, elements i circumstàncies que poden augmentar o minimitzar el risc.
1.6. Adaptació al centre	Adaptació al grup de convivència (horaris, dinàmica, etc.), relació amb el grup d'iguals i amb els professionals.
2. Síntesi valorativa	
2.1. Factors de risc	Elements rellevants que s'han de minimitzar o eradicar.
2.2. Factors de protecció	Elements que s'han de reforçar o promoure.
2.3. Resum del risc	Recull breu d'aquells elements que són determinants per a l'evolució del cas i, per tant, recull d'aquells factors que poden augmentar-ne o disminuir-ne el risc. Cal tenir en compte: <ul style="list-style-type: none"> - Informació d'avaluació del risc (PGRR-SAVRY). - Altres apreciacions rellevants atès que poden estar relacionades amb l'augment o la disminució del risc: observació directa del professional, altres fonts d'informació... - Diferenciació entre allò que estaria bé abordar (mancances detectades) d'allò que serà possible treballar (mínims possibles) i que és la part de la qual podem donar comptes
3. Pla d'intervenció – Indicadors d'avaluació	
3.1. Eixos principals d'intervenció	Constitueixen el punt de referència o la guia del pla d'intervenció que es desenvoluparà durant tota la mesura. Han d'estar vinculats amb els factors de risc (sobretot els crítics) i els de protecció que s'hagin destacat prèviament (part diagnòstica i valorativa).
3.2. Objectius trimestrals avaluables	Estan vinculats directament amb cadascun dels eixos d'intervenció que s'han pres com a referència i també altres carències que es consideri que es poden treballar. Poden organitzar-se a partir dels factors de risc social/contextual i individuals.
3.3. Actuacions del trimestre per assolir-ne els objectius <ul style="list-style-type: none"> a. Activitats concretes del jove (contingut de treball) b. Programes educatius en què participarà c. Pautes socioeducatives d. Accions del professional e. Altres (activitats a l'exterior règim obert, semiobert, etc.) 	<p>Cada objectiu ha de relacionar-se amb les actuacions que ha de fer el menor o jove per aconseguir-lo.</p> <p>Assenyalar les evidències o indicadors que s'observaran, així com l'instrument per a la recollida de dades (entrevista tutorial, full d'autoregistre, etc.).</p> <p>Aquesta informació permetrà indicar de manera objectiva tant el compliment, com el grau d'assoliment dels objectius.</p>
3.4. L'avaluació de l'assoliment dels objectius plantejats	<p>Cal distingir entre una avaluació més normativa, referida al compliment formal de la mesura, i una avaluació més educativa, relacionada amb els canvis individuals aconseguits (el procés de canvi i l'evolució del menor).</p> <p>L'avaluació d'aquest apartat fa referència a les evidències objectivades, fet que permetran informar sobre l'evolució del cas i</p>

	sobre els resultats obtinguts.
4. Altres requeriments (elements de caràcter formal, requerit pel jutge)	
4.1. Centres	Pronunciaments i/o valoració de permisos, etc.
4.2. Medi obert	Regles de conducta.

Bloc 1: Descripció del cas

La primera aportació per facilitar un disseny del pla d'intervenció del menor o jove amb coherència interna i la lectura comprensiva de la informació presentada, està relacionada amb el punt de partida per al treball del cas, la part més descriptiva. D'aquí que la proposta per organitzar els diferents apartats sigui la d'agrupar els sis primers punts de l'anterior estructura en un únic bloc, de manera que quedi clar que s'ha de recollir la informació rellevant del cas.

1. Descripció	
1.0. Fonts d'informació i mètode de treball seguit per elaborar l'informe	Explicació breu de metodologia que s'ha seguit per elaborar el PTI/MII/PIE i cita de les fonts d'informació.
1.1. Situació judicial	Referència a mesures executades, en execució o pendents d'executar, causes en instrucció, etc.
1.2. Situació familiar	Composició familiar i nucli de convivència.
1.3. Situació personal	Característiques personals i situació educativa/laboral.
1.4. Entorn social	Entorn de residència, grup d'iguals, suport social.
1.5. Altres circumstàncies rellevants	Riscs complementaris, elements i circumstàncies que poden augmentar-ne o minimitzar-ne el risc.
1.6. Adaptació al centre	Adaptació al grup de convivència (horaris, dinàmica, etc.), relació amb el grup d'iguals i amb els professionals.

Tant la referència a les fonts que proporcionen la informació necessària sobre el cas com a les parts que configuren aquest primer bloc, s'explicita seguidament.:

1.0. Fonts d'informació i mètode de treball seguit per elaborar l'informe

En aquest apartat s'han de fer constar les fonts d'informació utilitzades per a l'elaboració de l'informe i/o les gestions específiques que s'hagin dut a terme en els casos que així ho requereixin. La part relacionada amb les gestions específiques podria estar fora d'aquest bloc descriptiu, com si fos una introducció prèvia. No seria necessari esmentar aquells procediments de treball habitual com ara la *reunió de l'equip multidisciplinari*, en els casos dels equips de professionals de centres educatius o altres fórmules similars que puguin fer servir els professionals dels equips de medi obert.

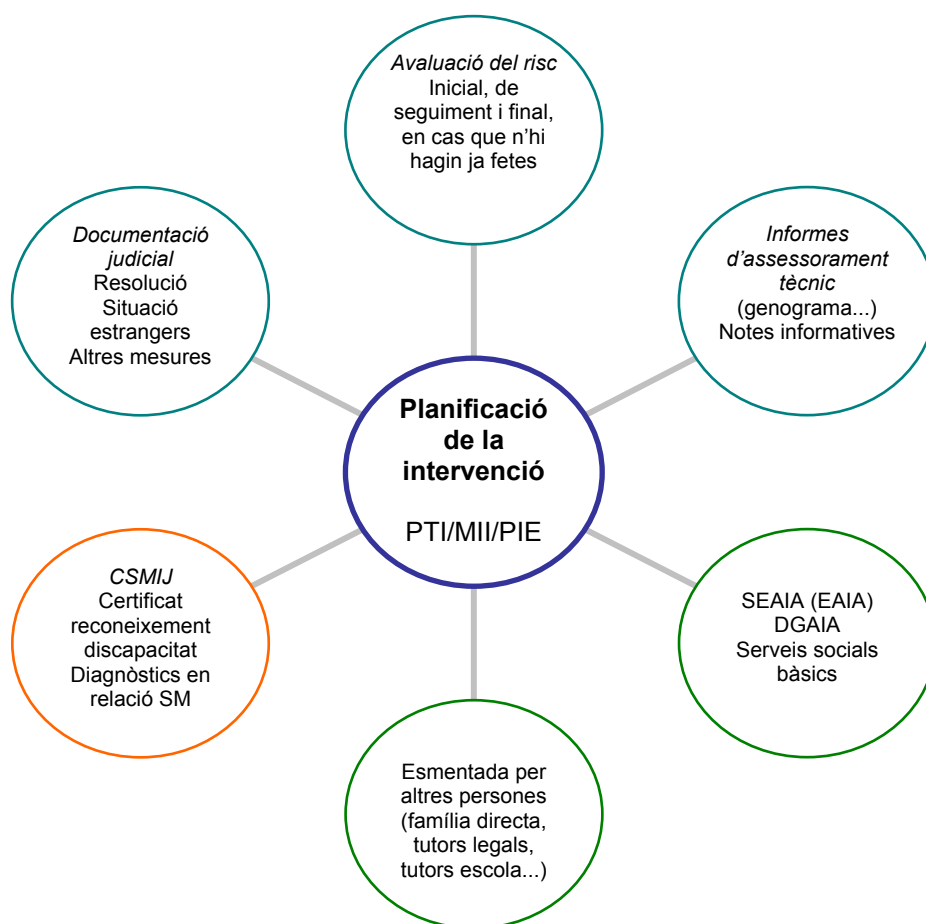
Sí que es considera important, però, indicar clarament quines fonts d'informació han estat consultades i quines no, així com la fiabilitat de les informacions obtingudes, de manera que es pugui tenir una primera idea sobre els punts forts i punts dèbils del diagnòstic. És important tenir clar des del principi quines àrees en relació amb el menor o jove estan més mancades d'informació i què caldria revisar abans de prendre decisions significatives per al desenvolupament del cas.

L'anàlisi de diferents plans de treball amb joves amb mesures d'internament o de medi obert, ha posat de manifest que determinades informacions significatives per al cas queden diluïdes entre els documents (informes, notes informatives...) i no queden recollides de manera explícita en aquest primer bloc descriptiu, tot i que els professionals valoren aquesta informació i sovint fan un traspàs verbal. Per exemple,

la referència concreta a una situació de tutela per part de la DGAIA, la situació de legalitat o il·legalitat d'un menor estranger o l'existència d'algun tipus de disminució ja diagnosticada.

La informació d'àrees rellevants a les quals s'ha de fer referència explícita per poder-les concretar al màxim, es preveu com a part integrada de la base de dades per a la gestió del risc i de la base de dades d'expedients (SIJJ). Aquestes àrees inclouen la situació i el context judicial; la situació familiar (risc o situació de desemparament) i escolar/laboral; la situació personal en relació amb la salut mental.

En l'esquema següent es representa de manera gràfica aquestes àrees i les fonts d'informació que cal revisar per tenir una mirada el més àmplia possible del cas.



En aquest sentit, es creu necessari estar alerta a l'actualització periòdica d'aquesta informació, de manera que es pugui informar puntualment dels canvis significatius que es produeixin i que sigui sempre explícita i evident per a qualsevol persona que hagi de portar el cas. La inexactitud o falta d'informació rellevant en aquest primer apartat pot fer que el diagnòstic sobre el cas sigui inadequat, fins i tot erroni, el que dificulta dissenyar un pla d'intervenció coherent amb les necessitats detectades.

1.1 a 1.5. Situació judicial, situació familiar, situació personal, entorn social

Es mantenen els punts 1, 2, 3 i 4 tal com estan ara i es posa l'èmfasi en el punt 1.5, *Altres circumstàncies rellevants*, pensat per incloure l'especificitat de les apreciacions dels professionals de centres i medi obert, sobre els riscos complementaris i els elements o circumstàncies que poden augmentar-ne o minimitzar-ne el risc.

1.6. Adaptació al centre

A partir de les aportacions al grup fetes pels professionals que formen part dels equips de centres educatius (equips multidisciplinaris), es considera necessari afegir un sisè apartat on es pugui explicar quina és l'evolució que recullen els professionals de l'equip multidisciplinari i quina és la vivència del menor o jove en el context institucional. Inclou aspectes com ara la relació del menor o jove amb els professionals, el seu posicionament davant la norma, la integració en el grup d'iguals, etc. Per als professionals que treballen amb el cas des dels equips de medi obert, en aquest apartat és important incloure la informació que fa referència a l'actitud del menor o jove en relació amb el professional.

Aquesta informació sobre el cas, que no es deriva directament de l'avaluació del risc amb el SAVRY, és important tenir-la en compte a l'hora de dissenyar un pla d'intervenció, atès que pot ajudar a establir tant els objectius com la dinàmica de treball que s'establirà per a aquell cas concret.

En qualsevol cas, el centre del treball és el menor o jove i la mesura que se li aplica. Tal com s'ha fet referència a l'esquema anterior, les fonts d'informació necessàries per a la descripció del cas, la posterior planificació del pla d'intervenció i la consegüent avaluació sobre la seva evolució, estan relacionades amb les àrees més rellevants en relació amb el menor o jove atès. Així doncs, la informació sobre l'entorn personal, familiar i social, formatiu/laboral... és imprescindible per concretar les possibilitats de treball que s'obren i la consegüent evolució, però no s'han d'explicitar objectius en relació amb aquests punts en el pla d'intervenció del menor o jove (per exemple, no és necessari especificar que els pares col·laborin en el programa educatiu dissenyat, tot i que és important. Podria ser, però, un objectiu del pla d'intervenció concret amb la família del menor o jove).

Tot i que el subjecte de la intervenció és el menor o jove, les possibles actuacions per treballar totes les variables contextuais caldria incloure-les en una estructura de treball en xarxa amb altres agents que, conjuntament, farien una intervenció més àmplia sobre el mateix cas.

Tota aquesta globalitat fa imprescindible que el professional tingui clars els límits del seu encàrrec dins del conjunt ampli de necessitats que pot presentar un cas. És important poder fer la distinció entre les mancances detectades a cada una de les diferents àrees i els mínims possibles que es poden assolir (atenent a diferències individuals, temps de la mesura...).

Bloc 2: Síntesi valorativa

És important que tota la informació anterior quedi sintetitzada de manera precisa, ordenada i clara i s'evitin repeticions innecessàries. Tal com indiquen bona part dels participants del grup, en aquest apartat hi ha la tendència a repetir bona part de la informació que ja ha aparegut en el bloc anterior i a afegir aquells matisos que l'estructura actual del SAVRY no estableix, de manera que és freqüent que més que una síntesi valorativa, aquest apartat es converteixi en un nou bloc descriptiu amb la consegüent repetició d'informació. Per aquesta raó el nom d'aquest bloc pretén que quedi clarament emfasitzada aquesta idea de síntesi, que obliga a fer una selecció dels aspectes fonamentals del cas.

Mentre que la part anterior ha estat clarament descriptiva, aquest nou bloc inicia una part amb una perspectiva més interpretativa i valorativa. Representa un determinat pronòstic a partir del qual es construirà el pla d'intervenció. Pot resultar un apartat incòmode per al professional si no disposa de suficients elements per prendre decisions, però és imprescindible superar la descripció generalista del cas.

Com ja s'ha comentat en l'altre apartat, hi ha una tendència a centrar la tasca en la descripció del cas a partir de tota la informació recollida, el que implica menys dedicació a la valoració o el pronòstic. Aquí cal insistir en la presa de decisions valorativa, de manera que aquest bloc és fonamental perquè s'estableix un pont entre la descripció del cas i el pla d'intervenció. Si aquesta part està mal construïda (interpretació errònia dels factors, identificació poc exacta dels factors de risc i de protecció), tot el que ve a continuació pot estar equivocat.

A partir d'aquests arguments, és necessari que aquest bloc sigui concret, precís, breu i, sobretot, que eviti repeticions de la informació que ja ha quedat recollida en algun dels apartats del bloc per a la descripció del cas. Els apartats que el configuren són els següents:

2. Síntesi valorativa

2.1. Factors de risc

Elements rellevants que s'han de minimitzar o eradicar.

2.2. Factors de protecció

Elements que s'han de reforçar o promoure.

2.3. Resum del risc

Recull breu d'aquells elements que són determinants per a l'evolució del cas i, per tant, d'aquells que poden augmentar-ne o minimitzar-ne el risc. Cal tenir en compte:

- La informació procedent de l'avaluació del risc (PGRR-SAVRY).
- Altres apreciacions també considerades rellevants per la seva relació amb l'augment o la disminució del risc: observació directa del professional, altres fonts d'informació, etc.
- La diferenciació entre allò que estaria bé abordar (mancances detectades) d'allò que serà possible treballar (mínims possibles), que és la part de la qual podem donar comptes.

2.1 Factors de risc

Cal indicar els factors de risc que s'han de minimitzar o eradicar i que ja s'han identificat durant el procés d'avaluació del risc (SAVRY). Es poden recollir tant els que han tingut una codificació de risc alt com els de risc moderat. No és necessària cap

argumentació explicativa sinó simplement la constatació de quins són els factors amb una codificació alta i moderada (històrics, contextuals i individuals).

A banda d'aquesta primera codificació, els ítems considerats crítics¹ es concretaran en aquest apartat, atesa la capacitat d'influència en el nivell de risc valorada pel professional, encara que no tenen perquè ser-hi tots els crítics si no es considera oportú.

És difícil que a partir de l'avaluació del risc no s'identifiqués cap ítem amb una influència més forta en el nivell de risc d'un menor o jove, si més no, en comparació amb la resta dels altres ítems avaluats.

2.2 Factors de protecció

Com en el cas anterior, es tracta d'identificar els elements positius que caldria reforçar o promoure. És important que quedin recollits en aquest apartat atès que poden formar part del pla d'intervenció del menor o jove.

2.3 Resum del risc

Com en els apartats anteriors ja s'han descrit tant els factors de risc com els de protecció, no cal desenvolupar en aquest punt cap argumentació a l'entorn del risc. Ha de ser una síntesi precisa i que faci referència al risc global, amb la idea d'identificar i concretar, des d'un punt de vista realista i positiu, quins són els factors de risc a minimitzar i quins són els factors de protecció a promoure (de tots els que hi ha i que ja s'han enumerat a l'apartat 2.1 de Factors de risc, quins s'assumeixen com a imprescindibles).

A partir d'aquí, s'ha d'anar avançant amb coherència per fer el pas entre el punt de partida inicial (mancances i potencialitats detectades) i el pla d'intervenció individual que se'n deriva en relació amb una mesura i un temps concret.

L'argumentació concreta i ordenada acaba definint clarament quins són els **eixos prioritaris de treball per al cas**, que poden estar relacionats amb la part personal o amb la part social/contextual.

Juntament amb les dades de caire més objectiu, és important que aquí quedi recollit el criteri que fa servir el professional per determinar els condicionants que delimiten el pla d'intervenció. És a dir, que de tots els factors de risc i protecció avaluats, el professional deixa clar quin ha estat el seu criteri per considerar els elements determinants per a l'evolució del cas i com els situa en relació amb els eixos principals.

Per exemple, per què en un pla d'intervenció es prenen com a referència uns factors de risc i altres no, per què un ítem crític sí i l'altre no, etc. És on el professional utilitza el seu criteri per donar sentit a tot el conjunt del cas tenint en compte el marc de la mesura (tipus de mesura i temps imposat). S'ha de veure la coherència quan es posen en relació diferents elements, com ara allò que seria positiu treballar per a la persona però, alhora, allò que és possible fer acotat a un temps concret.

Per a aquesta breu síntesi final es recomana un espai amb caràcters limitats.

¹ Els ítems crítics es refereixen a factors que l'avaluador considera que tenen un gran poder d'influència en el nivell de risc d'un jove determinat. SAVRY: *Manual per a la valoració estructurada de risc de violència en joves*. CEJFE

Bloc 3: Pla d'intervenció –indicadors d'avaluació

Aquest apartat és el punt central del treball que s'ha plantejat en el grup *Debat a bat*. Tanmateix, fins que no s'han clarificat bé els anteriors blocs no ha estat possible abordar-lo en tota la seva amplitud, i és el bloc on, òbviament, s'han introduït més canvis respecte de l'estructura anterior.

Un aspecte destacable d'aquest bloc és que s'estructura a partir del binomi intervenció-avaluació. El pla d'intervenció, ajustat al temps concret de la mesura que ha de complir el menor o jove, ha de servir per constatar quina és la distància entre allò que s'ha previst (punt de partida) i el que s'ha aconseguit (punt d'arribada). Si aquesta distància és molt gran, cal revisar el motiu d'aquest desfasament atès que s'ha de posar al menor o jove en situació de progrés i no pas de retrocés. Per tant, el pla d'intervenció s'ha de construir a partir de propòsits que siguin avaluable i que estiguin emmarcats en un període de temps concret.

Si prenem com a referència part de la bibliografia habitual sobre disseny i planificació, és evident que caldria obrir un capítol específic sobre l'avaluació dels resultats. Ara bé, per facilitar la feina dels professionals i alhora anar entrant en una cultura avaluadora, s'ha considerat necessari construir de forma simultània els aspectes d'intervenció i els aspectes d'avaluació. De fet, sempre és així, però acostuma a produir-se l'error de considerar l'avaluació només com a valoració de resultats, quan aquesta és la tercera fase de qualsevol procés avaluador:

- Primer cal fer el disseny de l'avaluació (què s'avalua, com s'avalua, qui ho fa i cada quan), que es construeix en paral·lel a la definició d'objectius i continguts de treball.
- En segon lloc es fa la recollida de dades a la vegada que es va fent la intervenció.
- Finalment es valoren aquestes dades i es prenen decisions. Com mostrarem més endavant dins d'aquest bloc, una de les novetats principals és que la proposta d'intervenció gira al voltant de la possibilitat real de ser avaluada.

Els apartats que configuren el pla d'intervenció són els següents:

3. Pla d'intervenció – Indicadors d'avaluació	
3.1. Eixos prioritari d'intervenció	Constitueixen el punt de referència o la guia del pla d'intervenció que es desenvoluparà durant tota la mesura. Han d'estar vinculats als factors de risc (sobretot els crítics) i els de protecció que s'hagin destacat prèviament (part diagnòstica i valorativa).
3.2. Objectius trimestrals avaluable	Estan vinculats directament amb cadascun dels eixos d'intervenció que s'han pres com a referència i, per tant, amb els factors de risc i protecció, així com altres carències que es consideri que es poden treballar. Poden organitzar-se a partir dels factors de risc social/contextual i individuals i dels factors de protecció.
3.3. Actuacions del trimestre per assolir els objectius a. Activitats concretes del jove (contingut de treball) b. Programes educatius en què participarà	Cada objectiu ha de relacionar-se amb les actuacions que ha de fer el menor o jove per aconseguir-lo. A banda de concretar-ne les actuacions, cal assenyalar les evidències o indicadors que s'observaran, així com l'instrument per a la recollida de dades (entrevista tutorial, full

² Apartat intern per indicar la periodicitat de les entrevistes, per exemple, o altres aspectes interns de treball.

c. Pautes socioeducatives d. Accions del professional e. Altres (activitats a l'exterior règim obert, semiobert, etc...) ²	d'autoregistre, etc.). Aquesta informació permetrà indicar de manera objectiva tant el compliment, com el grau d'assoliment dels objectius.
3.4. L'avaluació de l'assoliment dels objectius plantejats	El compliment d'una mesura no va paral·lel al procés de canvi i l'evolució del menor o jove. Per això cal distingir entre una avaluació més normativa, referida al compliment formal de la mesura, i una avaluació més educativa, relacionada amb els canvis individuals aconseguits (el procés de canvi i l'evolució del menor). L'avaluació d'aquest apartat farà referència a les evidències que s'hi observin, fet que permetrà informar sobre l'evolució del cas i sobre els resultats obtinguts.

3.1 Eixos prioritari d'intervenció

La premissa d'entrada és la necessitat de diferenciar el que caldria treballar, del que serà possible treballar. Una cosa són les mancances detectades, que poden ser moltes, i una altra allò que serà possible treballar i del que es pot avaluar i rendir comptes, d'acord amb múltiples variables (durada de la mesura, recursos reals de què es disposa, predisposició del jove...).

Els eixos d'intervenció han de ser els que orientin la intervenció al llarg de tota la mesura. Aquests són útils perquè marquen una línia de treball, però en si mateixos no són un referent per valorar resultats, precisament per aquest abast general. Caldrà concretar-los molt més perquè realment siguin avaluables (com veurem en el punt següent), de manera molt més operativa en els objectius trimestrals.

Els eixos d'intervenció s'han de definir de manera simple i precisa. Com estan vinculats als factors de risc i protecció la primera possibilitat és relacionar-los amb la part individual/personal i amb la part social/contextual. Així doncs, per a un pla d'intervenció podem establir l'eix 1: part personal i l'eix 2: part social, com els dos eixos que orientaran la intervenció a desenvolupar durant el temps que duri la mesura i, alhora, especificar breument (no més de tres línies) què és el que s'aconseguirà en cas que s'assoleixen els objectius trimestrals en què es desplegaran.

3.2 Objectius trimestrals

Aquests objectius són un dels punts centrals de la proposta actual. És imprescindible que tot pla d'intervenció d'un menor o jove es construeixi a partir de propòsits que siguin avaluables i per aquesta raó s'ha considerat que els objectius trimestrals són una bona referència en relació amb la temporalitat que, a més a més, coincideix amb el moment en què s'han de lliurar al jutge els informes de seguiment (s'informa de l'evolució del cas). Així doncs, aquests objectius han de ser molt concrets i molt ajustats a allò que es pot treballar en aquest període de temps.

També és important que quedi clara la vinculació entre aquests objectius i els eixos prioritari d'intervenció i, per tant, als factors de risc i de protecció i, especialment, als considerats crítics, atès que fan referència a factors que el professional que fa l'avaluació considera que influeixen directament en el nivell de risc del menor o jove.

3.3 Actuacions del trimestre per assolir els objectius

La definició d'objectius ha d'anar acompanyada d'una exposició detallada de les accions que haurà de seguir el menor o jove, així com de les accions que haurà de fer el professional perquè les primeres siguin possibles. Aquest apartat es subdivideix en els punts següents:

Activitats a fer pels joves (continguts de treball)

En aquest cas, s'indicarà de forma precisa quines són les activitats o accions en què participarà directament el menor o jove. Aquestes activitats i/o accions representen l'espai d'aprenentatge que li possibilitarà assolir els objectius. Es tracta de definir allò específic del cas, i no allò que serà genèric per a tots els casos.

Programes d'intervenció en què participarà

En aquest cas s'indicaran els programes específics en què el menor o jove ha de participar. En el context de centres educatius l'actuació educativa institucional es concreta a partir del desenvolupament de determinats programes generals i d'actuació especialitzada³, entre d'altres possibilitats. En el context de medi obert també es treballa a partir d'una altra classificació diferenciada. Sigui com sigui, no és suficient de fer constar el programa general o específic al qual s'ha derivat al menor o jove, sinó que caldrà definir allò concret que s'estigui treballant perquè, en cas contrari, no serà possible avaluar els progressos en relació amb el que es pretenia aconseguir.

A partir d'aquests dos punts ha de quedar molt clar què s'està treballant amb el menor o jove, qui s'encarrega de fer-ho i on ho fa. .

Pautes socioeducatives

Els diferents espais de formació que hem desenvolupat els darrers mesos, tant amb coordinadors, com amb educadors de centres educatius o tècnics de medi obert, mostren molt clarament la confusió quant al contingut que s'explicita a l'apartat de pautes socioeducatives. És un concepte que genera múltiples interpretacions i no ajuda a concretar de forma sistemàtica el treball que s'ha de fer amb el menor o jove⁴, el que ha portat al grup a intentar trobar un punt d'acord o entesa respecte a la idea principal que engloba aquest concepte. Per aquesta raó s'inclou com a punt que forma part de l'apartat 3.3 (actuacions del trimestre per assolir els objectius).

Es valora com més clara la idea de donar-li un ús més acotat. S'entén que una *pauta socioeducativa* és una instrucció precisa de compliment obligat sobre *com* fer les

³ Circular 1/2008, de la DGEPCJJ, sobre disposicions comunes de funcionament dels centres educatius.

⁴ *Reglament de la Llei orgànica 5/2000*. Article 18. Llibertat vigilada: "En el programa individualitzat d'execució de la mesura, el professional ha d'exposar la situació general detectada, els aspectes concrets referents als àmbits personal, familiar, social, educatiu, formatiu o laboral en els quals es considera necessari incidir, així com les *pautes socioeducatives* que el menor ha de seguir per superar els factors que van determinar la infracció comesa. També ha de proposar la freqüència mínima de les entrevistes amb el menor, que possibilitin el seguiment i el control de la mesura..."

Circular 1/2006, de la DG de Justícia juvenil, sobre disposicions comunes d'organització i funcionament dels equips de medi obert. Article 40. Incompliments: "c). L'incompliment de les pautes socioeducatives establertes en el programa individualitzat d'execució."

Protocol d'aplicació del programa de gestió del risc de reincidència a joves (PGRR-SAVRY). *Medi obert de justícia juvenil* (gener 2012). "Pautes socioeducatives. S'indicaran les pautes socioeducatives que el tècnic considera que el menor o jove ha de complir per assolir algun o alguns dels objectius fixats. S'han de posar en l'apartat corresponent a l'Àrea individual i/o l'Àrea social, segons sigui la pauta".

activitats. No s'ha de confondre amb tot allò que en si ja és obligatori en el compliment de la mesura, ni en l'activitat a fer per part del menor o jove. Per exemple, anar a l'escola o inscriure's a un curs d'inserció laboral són activitats a fer (sovint obligatòries), mentre que demanar a un menor o jove en concret que porti un justificant d'assistència del curs en què està participant seria una pauta socioeducativa (té una connotació d'obligatorietat per a aquell cas concret). Es podria equiparar a les *regles de conducta* que el jutge fixa en medi obert i només s'indicaria en casos molt concrets de centres educatius.

Accions del professional

Encara que pugui semblar una obvietat, algunes de les activitats que ha de fer el menor o jove, tindran sentit i arribaran a funcionar si prèviament el professional prepara les condicions perquè això sigui possible.

En casos concrets, el professional ha d'indicar quines són les seves accions en aquesta preparació del terreny per al desenvolupament del pla d'intervenció. Novament, no es tracta d'indicar les seves feines habituals (fer entrevistes, fer tutoria, etc.) sinó les tasques concretes que es vinculen a aquella acció important en el procés d'assoliment d'un objectiu concret. Una de les finalitats d'aquest apartat és fer explícit allò que sovint el professional fa de forma implícita i que, en el cas que se l'hagi de substituir, no s'afegeixi la dificultat en el seguiment perquè no se sap amb exactitud quina era l'estratègia que s'estava fent servir.

Des del punt de vista de la teoria de la planificació, aquest apartat inclou aspectes de metodologia i també aspectes del pla de treball personal. Per no fer més complexa la feina, s'ha considerat que aquestes dues parts bàsiques de qualsevol disseny poden quedar incloses en aquest epígraf.

Altres

S'ha considerat convenient deixar un apartat obert per indicar altres particularitats necessàries a tenir en compte dins de l'especificitat pròpia del treball dels equips multidisciplinaris dels centres educatius o dels equips de medi obert (per exemple, activitats a l'exterior en règim obert o semiobert, periodicitat de les entrevistes o altres aspectes interns de treball).

De tot el que s'ha exposat fins ara, l'aspecte fonamental de tot aquest bloc és la coherència entre les diferents parts que el configuren. És a dir, és imprescindible que hi hagi una correlació clara entre els eixos prioritaris d'intervenció (que descansen en els factors crítics i de risc i de protecció que s'han identificat), els objectius trimestrals, les actuacions del trimestre per assolir-los i els resultats que se n'espera obtenir. Cadascun dels elements que es descriuen tenen sentit si realment són coherents respecte del conjunt. En cas contrari, el disseny es converteix en un exercici inútil.

Amb la intenció de donar la màxima coherència al conjunt, s'ha construït l'apartat següent.

3.4 L'avaluació de l'assoliment d'objectius

El professional ha de disposar d'arguments basats en evidències objectivades per poder informar sobre el seu treball i sobre els progressos o retrocés dels casos amb què treballa. Inicialment, ja ha fet una selecció d'allò que serà possible treballar, de manera que ara ha de poder mostrar el resultat d'aquest treball.

El grup de treball va arribar a la conclusió que era imprescindible identificar evidències o indicadors que mostrin el més clarament possible el nivell de progrés assolit. A la vegada, això ha de permetre informar amb consistència a qui requereixi aquesta informació. Per poder donar comptes amb fiabilitat és necessari relacionar de manera precisa els objectius, les actuacions i la identificació d'evidències per a cada un dels objectius, així com l'eina o recurs que aportarà la informació per fer la valoració necessària.

L'avaluació és un tema delicat perquè la complexitat d'alguns casos és molt alta i les possibilitats de progrés molt reduïdes però, com a contrapartida, enfronta el professional amb la necessitat de definir de manera realista i clara allò que honestament es pot plantejar com a objectiu de treball. Obliga a dirigir la mirada al potencial del menor o jove, a considerar els recursos reals de què disposa i a concretar molt les seves accions. Això és positiu perquè permet diferenciar la predisposició, la voluntat d'ajuda (en definitiva, la perspectiva política i/o vocacional), de l'obtenció de resultats realistes i possibles que es deriven de l'aplicació de coneixements tècnics i científics, (en definitiva, de la perspectiva tècnica -no tecnocràtica-, professional).

Com a punt fonamental d'aquesta darrera part del pla d'intervenció, es proposa construir aquest apartat d'avaluació de manera simultània als altres apartats sobre els quals caldrà rendir comptes, utilitzant el quadre següent amb la intenció de fer més visible i pràctica la correlació entre objectius, actuacions, evidències i/o indicadors i instruments d'avaluació.

Eix d'intervenció 1				
Objectiu 1 Objectiu 2 ...			Factors de risc Factors de protecció	
Actuació 1 del trimestre en relació amb l'objectiu 1 (allò que ha de fer el menor o jove) Actuació 2 del trimestre en relació amb l'objectiu 1 (allò que ha de fer el menor o jove) ...				
Actuació 1 del trimestre en relació amb l'objectiu 2 (allò que ha de fer el menor o jove) Actuació 2 del trimestre en relació amb l'objectiu 2 (allò que ha de fer el menor o jove) ...				
Si convé, cal indicar per a cada acció les accions específiques (no habituals) que ha de fer el professional				
Evidència, indicador d'avaluació objectiu 1 (si cal, indicar instrument de recollida de dades): Evidència, indicador d'avaluació objectiu 2 (si cal, indicar instrument de recollida de dades): ...				
Resultats obtinguts	Compliment	Sí	No	En procés
	Assoliment*	Gens	Poc	Suficient
Comentaris Espai per poder argumentar per què sí o per què no hi ha compliment i/o assoliment				

* En el cas de l'*assoliment* en cada cas caldrà definir el millor criteri segons l'indicador. Per exemple, si és numèric, concretar-ne el rang de valors i el significat per a cada un; si és eliminatori, les alternatives han de ser clares (sí/no...)

Per a cada objectiu trimestral s'han d'indicar les actuacions que se'n deriven per part del professional i per part del menor o jove, de manera que quedi clara la relació entre objectiu, el factor de risc associat i les accions proposades. Alhora, cal identificar quines són les evidències o indicadors que permetran objectivar si l'objectiu s'ha assolit o no, així com l'instrument de recollida de la informació que es consideri més adient per a cada cas.

Al final del quadre es proposa un espai obert perquè el professional pugui redactar els comentaris que consideri oportuns.

Cal tenir en compte, però, que actualment la cultura avaluadora entesa com s'ha plantejat en aquest apartat, no està arrelada amb força en relació amb les actuacions dels professionals. És per això que aquesta és una proposta pensada per anar-se implementant progressivament atès que comporta diferents punts de treball abans que estigui completament integrada i normalitzada.

D'altra banda, encara que aparentment aquest quadre que s'acaba de plantejar pugui generar una feina addicional en un primer moment, en realitat està estalviant una feina posterior, perquè en el moment de fer els informes de seguiment, la informació bàsica ja estarà redactada.

Finalment, remarcar que a partir de les diferents opinions plantejades en el grup, és oportú aprofundir en la diferència entre *compliment* i *assoliment*. Com a idea bàsica, s'entén que el *compliment* té un caràcter normatiu, però que en cap cas assegura una progressió respecte dels objectius proposats. Un jove pot *complir* a l'escola, a les entrevistes, etc. seguint un criteri preconvençional d'evitar-se un problema, però això no garanteix que es produeixi algun canvi en la forma d'entendre la seva relació amb el món. Des del punt de vista jurídic, segurament el compliment es pot considerar la fita a aconseguir, però des d'un punt de vista socioeducatiu, el compliment és només el punt de partida per al treball de canvi que es vol impulsar. Per aquesta raó, en aquest bloc d'avaluació s'han indicat els dos conceptes: en primer lloc, el *compliment* com a requisit mínim, i en segon lloc, l'*assoliment*, que és el que realment dona una perspectiva dels canvis que s'han pogut produir amb la intervenció professional.

Bloc 4: Altres requeriments

El darrer bloc que es proposa té com a finalitat poder consignar altres informacions que són necessàries per al treball amb el cas i, alhora, són imprescindibles en els informes corresponents (tenen un caràcter formal).

En el cas dels equips multidisciplinaris de centres educatius, la valoració del risc específic per sortides i permisos i el pronunciament favorable o desfavorable.

En el cas dels equips de medi obert, el treball amb les regles de conducta.

4. Altres requeriments (elements de caràcter formal, requerit pel jutge)	
4.1. Centres educatius	Pronunciaments i/o valoració de permisos per part de l'equip multidisciplinari, etc.
4.2. Medi obert	Regles de conducta.

Recomanacions per a l'estructura dels informes

Tal com ja s'ha comentat al començament d'aquest document, una dificultat present a l'hora de plantejar diferents idees entre els participants del grup ha estat la confusió entre PTI/MII/PIE i l'informe que se'n deriva, fins al punt que en molts moments no estava clar si s'estava treballant sobre el pla d'intervenció o sobre l'informe. A continuació s'indiquen alguns suggeriments o idees bàsiques que han aparegut en el grup de treball.

Els continguts de les observacions de l'avaluació del SAVRY serveixen per a complir un instrument que té com a finalitat principal l'avaluació del risc (baix, moderat o alt) per a cadascun dels factors a observar i, a partir d'aquí, poder fer un resum global de risc de reincidència, punt de partida per elaborar el pla d'intervenció individual que permeti disminuir aquest risc.

Sovint, els informes que se'n generen resulten feixucs de llegir, amb continguts o idees que es repeteixen en els diferents informes tenint en compte que, a més a més, les observacions dels factors de molts d'ells (sobretot els factors històrics) tenen poques variacions, o cap, entre els períodes de temps a què fan referència.

Els informes que requereix la instància judicial han de servir per procurar la informació bàsica en relació amb la individualització de la mesura a executar. Aquesta informació ha de ser el resultat de la selecció, tria i valoració de tota la informació rellevant prèviament recollida a partir de les observacions de l'avaluació amb l'instrument SAVRY o amb altres instruments utilitzats (observació directa, registres individuals, etc.). Permet explicar la situació del menor o jove implicat en un procés judicial i justificar i emmarcar la intervenció a fer, així com del consegüent compliment de la mesura i l'evolució possible.

Per això, és important tenir en compte que l'informe ha de ser una síntesi de la informació més rellevant, dins de tota la informació disponible i el criteri per seleccionar-la és poder rendir comptes de forma sistemàtica sobre allò plantejat com a objectius individualitzats (recollits al pla d'intervenció) i de la tasca desenvolupada. No s'ha de repetir al jutge tota la informació de què disposa, sinó només allò rellevant en relació amb el que es pretenia aconseguir i dels resultats obtinguts fins al moment en què s'emet l'informe. Malgrat això, el professional igualment ha d'incloure en la base de dades corresponent tota la informació que consideri necessària per treballar el cas, encara que no n'hagi d'informar amb detall de tot.

Se suggereix que els informes siguin breus i ocupin entre 3 i 5 pàgines com a màxim. Ha de quedar clar que s'està informant de la feina feta i que una altra cosa és la tasca que ha desenvolupat el professional per fer-la. També s'ha de tenir molt present qui n'és el destinatari. No se n'informarà de la mateixa manera ni els mateixos continguts si el lector és un col·lega que intervé en el cas, que quan el potencial lector és el jutge que porta el cas. En aquest sentit, la proposta de canvis en l'estructura per a la planificació ha estat, com ja hem dit, facilitar les diferents funcions com ara la d'orientar la tasca del professional i concretar el pla d'intervenció amb el menor o jove, per una banda, i rendir comptes, per l'altra, sense confondre-les entre elles.

La redacció d'un informe és una tasca en si que demana un esforç de concreció, de síntesi, però també de claredat.

A partir del que s'ha exposat fins ara es podria considerar que la redacció d'informes hauria de ser una de les potencials formacions futures, juntament amb la de l'avaluació de l'acció professional.

Com a recull, cal recordar que qualsevol informe ha de complir les condicions següents:

- Ha de respondre a l'interès o la necessitat del lector al qual es presenta. L'objectiu és explicar i proporcionar la informació que necessita trobar el lector, que és qui encarrega l'informe des d'un punt de vista determinat (en aquest cas podria ser el jutge que du el cas).
- Ha de ser concret, sintètic i ha d'evitar la repetició d'informació .
- D'altra banda, però, no pot ser un telegrama. Ha de tenir una redacció clara, ordenada, fluïda i ha d'incloure paràgrafs que serveixin d'enllaç entre les diferents parts.
- Ha de posar l'èmfasi en la coherència entre les parts: què es pretenia, què s'ha planificat, què s'ha fet, què s'ha aconseguit i quin és el resultat. Per tant, part de la informació que exposa es converteix en el punt de partida lògic per a la proposta següent de treball.

Als annexos que s'adjunten es fa una proposta d'estructura i contingut dels informes que és la concreció dels suggeriments recollits en aquest treball, perquè ho tinguin en compte els responsables que s'encarreguin d'establir pautes i directrius comunes en aquests temes.

Conclusions i propostes

Per assegurar l'ordre i la coherència interna entre els diferents elements implicats en el protocol d'aplicació del programa de gestió del risc (PGRR-SAVRY), és important revisar l'estructura que s'utilitza per a la planificació individual i l'elaboració d'informes posterior.

Cal incloure la cultura avaluadora com a metodologia de treball, atès que aquest és un aspecte determinant que repercutirà de forma significativa en la qualitat de les planificacions. Si es té clara la idea que cal comunicar sobre els resultats, això ajudarà a guanyar en precisió a l'hora de definir els objectius i les estratègies de treball. A més a més, ajudarà a superar la situació actual, amb un clar predomini de la part descriptiva (contínuament es descriu) i una manca de concreció en la definició de les propostes d'intervenció i els indicadors que es faran servir per avaluar els resultats obtinguts.

En aquest sentit seria recomanable una formació específica sobre aquesta temàtica des d'una perspectiva àmplia, de manera que representi no només una capacitació tècnica sobre com fer-la (disseny, aplicació i presa de decisions) sinó, sobretot, un canvi en la perspectiva i metodologia de treball.

Com a conseqüència i a la vegada molt vinculat a aquest punt, caldrà aprofundir en l'elaboració o redacció dels informes, que són l'expressió última del procés avaluador.

Annex 1

Informe inicial (PTI, MII, PIE) vinculat a la primera avaluació del risc

Descripció

Situació judicial
Situació familiar
Situació personal
Entorn social
Altres circumstàncies rellevants
Adaptació al centre

Síntesi valorativa

Factors de risc
Factors de protecció
Resum del risc

Pla d'intervenció – indicadors d'avaluació

Eixos d'intervenció
Objectius trimestrals
Actuacions del trimestre

- Activitats del noi o noia
- Programes educatius
- Pautes socioeducatives
- Actuacions del professionals
- Altres actuacions

Altres requeriments

Centres: pronunciament sobre permisos, activitats exteriors (règim obert/semiobert)
Medi obert: regles de conducta.

Annex 2

Informe de seguiment

1. Amb avaluació del risc (preceptiu cada 6 mesos)

Ídem de l'informe inicial fins a la "síntesi valorativa".

Cal afegir al Pla d'intervenció:

Avaluació

- Indicadors d'avaluació: evidències objectivades
- Evolució del cas
- Resultats obtinguts

Pla d'intervenció per al trimestre següent

2. Sense avaluació del risc

Cal actualitzar:

Situació judicial

Síntesi valorativa (cal indicar possibles canvis: contextuals, observació sistemàtica del professional dels factors de risc i protecció, etc.)

Cal afegir al Pla d'intervenció:

Avaluació

- Indicadors d'avaluació: evidències objectivades
- Evolució del cas
- Resultats obtinguts

Pla d'intervenció per al trimestre següent

Participants al grup

Jordi Burcet Solé, coordinador de l'Equip de Medi Obert de Tarragona
Montserrat Burgués Bargaés, coordinadora de l'Equip de Medi Obert de Lleida
Carles Capdevila Llovera, coordinador del Centre Educatiu L'Alzina
Agustí Castillo Orús, coordinador del Centre Educatiu Oriol Badia
Jordi Curanta Charles, coordinador del Centre Educatiu Montilivi
M. Carmen García Fernández, coordinadora de l'Equip de Medi Obert 1 de Barcelona
Mariano Garrido Garrido, coordinador del Centre Educatiu Folch i Torres
Jordi Giralt Vidal, coordinador de l'Equip de Medi Obert 2 de Barcelona
Antonia Hernández Martín, coordinadora de l'Equip de Medi Obert 5 de Barcelona
Anna Hernández Sala, coordinadora de l'Equip de Medi Obert 4 de Barcelona
Manuel Miró Soler, coordinador del Centre Educatiu Can Llupià
Josep M. Pascual Samsó, coordinador del Centre Educatiu El Segre
David Pérez Pérez, tècnic de l'Àrea de Medi Obert de la DGEPCJJ
Sílvia Salvadó Illa, coordinadora de la Secció de Gestió de Centres Educatius de la DGEPCJJ

Expert extern

Jesús Vilar Martín, professor de pedagogia social i planificació educativa de la Universitat Ramon Llull

Coordinació, edició i compilació

Artur Barrio Ricart, tècnic de la Unitat de Formació Inicial del CEJFE
Gemma Torres Ferrer, responsable de la Unitat de Formació Inicial del CEJFE
Anna Vidal Mena (coordinació interna), psicòloga de la Unitat de Programes i Innovació de la DGEPCJJ